

La Pau dels Pobles

Comedia en dos actes
de

Carles Salvador

— 0 —

Primer premi dels Jocs Florals
de València

ofert pel

Centre Català

en

La pau dels pobles

comèdia en dos actes

per

Carles Salvador

— — —

Primer premi dels Jocs Florals
de València

1 9 2 5

ofert pel Centre Català

— — —

B e n a s s a l

1 9 2 5

L'home va sol, i quan el pas detura
per mesurar la feina del canvi,
hi ha la pietat d'una figura
entre la vinya i l'horitzó marí.

J. M. Lòpez-Picó

Op. XVII. Elegia

Personatges

Milieta	18 anys
Sra. Antònia	50 ..
La Pepa	45 ..
ḡ ^a Leandra	45 ..
Fifi	22 ..
ḡ ^a Leduina	50 ..
Carolinita	25 ..
Maria	20 ..
Sr. Arnau	30 ..
El Metge	
El Mestre	
El Jutge	
Propietari	
Paquito	30 ..
Peret	30 ..
El peató	
El Director de la Banda	
Una dotzena de músics	
Gent del poble	
Epoca actual. Preta i esquerra de l'actor.	

Acte I

Menjador d'una fonda de poble, reduïda i curiosa. Taula rodona amb tapet de dril. Algunes cadires i dos balancins. Relloqge de paret. Bombeta elèctrica amb pantalla verda. Un targeter amb tarjes de visita i d'annuncis. Almanacs anunciadors.

Al fons porta de galeria amb cortina. A la segona esquerra porta de dormitori. A la segona dreta una altra porta igual. Porta sense ventalles a la primera esquerra que condueix a l'escala i al carrer. Enfrent, porta de passadís que dona a la cuina.

Són les nou del matí. Milieta canta des de dins. La porta de la galeria és entornada procurant la penombra.

Antonia. - (Exint per la 1ª dreta) Xissst! Tu, escolta! Goria! Milieta!

Milieta. - (Exint 2ª dreta). Què mana, sempre mare?

Antònia.- Que callis. Despertaras el senyor Arnan amb aixes canturelles que fas tan sovint.

Milieta.- Té vosté raó, mare. Ja no pensava.

Antònia.- Ruix dona; qué diria el senyor?

Milieta.- Té raó; qué diria?

Antònia.- Fas coses de massa jove. Pensa que no eres ningúna xiqueta. Teus el cap ple de pardalets i les dones han de tenir seny. Cada avís meu el rebs com si tocareu a no fer-ne cas. Ara mateix haurás molestat el Sr. Arnan.

Milieta.- Té raó; l'hauré molestat.

Antònia.- Cuidado i a la feina. (Mutis per l^a dreta)

Milieta.- (Ingenument) I és el cas que pensant en el senyor Arnan m'he posat a cantar. És simpàtic el Sr. Arnan. Té un posat tan seré i una conversa tan animada... I els ulls tan negres! Jo no puc mirar-li els ulls. Té una força en els ulls...! I està pàl·lid. Diré ell que ha vingut per descansar, en busca de la pau dels pobles... (Queda mirant la porta d^a esq., abstreta)

4

Milieta. Maria entra a escena per la 1^a esquerra. Vesteix com a mimyona de casa rica de poble. Avança fins Milieta i li toca el braç.

Maria. - Tu, què penses?

Milieta. - (Tomant en si) Oi, Maria, quin rust!

Maria. - Quina cara fas? Què bades? Segur que t'he pillat pensant en Paquito.

Milieta. - A bon segur que no. Què volies, Maria?

Maria. - Poca cosa. Volia saber si el senyor que va venir ahir, aqueix foraster pàl·lid i magre si és aquí a la fonda.

Milieta. - Si; aquí és. Si li volies parlar...

Maria. - No, dona; no li vull res. Ja s'ha llevat?

Milieta. - Vols que el desperto?

Maria. - No, dona. Què on dorm?

Milieta. - Aquí a casa.

Maria. - Ja ho sé. I a quina habitació dorm?

Milieta. - Aquí baix. En aqueixa habitació.

Maria. - I tu dorms en aqueixa altra?

Milieta. - No, Maria, no. La mare no ho consen-
firia. Nosaltres dormim adalt. Aquí

dormia el viatjant que ha marxat este matí.

Maria. - I com li diuen?

Milieta. - El viatjant? Sr. Castell.

Maria. - Bah! El foraster d'anit!

Milieta. - Senyor Arnan.

Maria. - Anem, ja ha eixit. No tinguis temor que no te el furtaré.

Milieta. - Oi, Maria, quines coses dius!

Maria. - I el seu nom quin és?

Milieta. - No ho sé. Potser la mare ho dirà. Ara cridaré la mare.

Maria. - Tu, dona, deixa-ho córrer. Ja sé que és Arnan.

Milieta. - Que el coneixies?

Maria. - No, dona. És que m'envia la meua senyoreta per veure si ja s'ha llevat el senyor. Vol fer-li una visita perquè se diu pel poble que el Sr. Arnan ha vingut per una temporada llarga a descansar dels estudis, a reposar, a enfortir-se i a beure aigua de la Font de

9
la Teula.

Milieta. - I com sap aixó el poble?

Maria. - I ara! El poble ho sap tot!

Milieta. - Potser, potser!

Maria. - És clar! Fifi està apantant-se.

Milieta. - Ja va millor de la tos?

Maria. - Tu estàs tocada de l'ala. Vull dir que se vesteix la millor roba per venir de visita.

Milieta. - Que ja el coneixien, Maria? Potser el coneixien de València, oi? El senyor és de València, crec. O el coneixien de Barcelona?

Maria. - (Mofant-se) Que el Sr. Anau és també de Barcelona?

Milieta. - No; però ha estudiat allí. És arquitecte.

Maria. - I fadri o casat?

Milieta. - Veus? no sé! Me sembla fadri, és a dir, me sembla, només.

Maria. - Si fos casat ja no vindrien donya Beaudra i la senyoreta Fifi. Seria perdre el temps visitant un home casat.

Milieta. - Oi, casat! No el faig jo casat, el Sr. Anau.

tan jove, tan simpàtic...

Maria.- Que ja t'ha fet alguna ~~br~~ brometa, alguna pessigolla?

Milieta.- Vés, Maria, vés! - El Sr. Arnau, ell, arquitecte, tan jove, tan simpàtic i fent brometes a la Milieta...! Ni la mare ho consentiria ni jo tampoc. Vés, que tens unes coses!

Maria.- No li ho diré a Paquito, saps?

Milieta.- Ni aní mai més!

Maria.- Quedem en que el Sr. Arnau no s'ha llevat encara és així? Puix ja vindran més tard les neves senyoretas. Adéu, Milieta. (mutis).

Milieta.- Passa ho be.

Maria.- Si trobo a Paquito li diré que tens a casa un jove força simpàtic.

Milieta.- Tu, noia, no portis embaixades a ningú.

Maria.- Adéu! (Mutis per 1ª esquerra).

Milieta.- Serà capàs. És massa solta de llengua. No tenen vergonya de res. Dinen i dinen com si no res diguessen. Aixó

11
falta, que portin noves a Paquito; ja no
m' deixa tranquila i que el facin gelós.
(Resta pensativa).

Milista i Sra. Antonia

Antonia.- Dona, què fas? Aneu vius encantada.

Milista.- Ah! Ja he acabat de fer el llit. Ha vingut la ninnyona de donya Beandra preguntant per el Sr. Anau i m' he entretingut una mica.

Antonia.- Si, però sembles abobada a tothora.
Aha, anima't. Que has vist don Paquito?

Milista.- No, mare, no.

Antonia.- Cuidado, eh? Cuidado els senyorets! Ves adalt i baixa les estovalles noves. El senyor Anau no trigarà en llevar-se. Baixa moltatxons. La llit ja està escalfada. Però dona què bades?

Milista.- Vaig, vaig, senyora mare. (Unitis les dues; una per la dreta, l'altra per l'es-

guerra. Al rellotge de paret sonen les 9 hores).

La Pepa per l^a esquerra amb una canasta de roba al cap. La segueix Paquito

La Pepa.- Fes el favor, no passis! Per parlar amb la Milietta no entris aquí. Jo no vull servir de tapadora!

Paquito.- Vosté diga'm si és a casa (Entrant).

La Pepa.- Clar que hi és. Ves-te'n!

Paquito.- Que no! Me quedo perquè soc prou viu per endossegar la Sra. Antonia i demanar-li la filla. L'estimo! Ja ho sap tot el món que m'estimo la Milietta!

La Pepa.- El que sap tot el poble és que l'estimes com la Rosa, com l'Agnetta, com donya Caterina cada estiu que hi ve a passar les calorcs.

Paquito.- Senyora Pepa, que'n feu massa dient això.

La Pepa.- No'm puc callar! Tens males intencions. Eres un enamoradis de temporada i jo

no contento que ara fassis l'amor a aque-
ta càndida. Eres capàs de robar-li el cor,
de jugar amb ell i llançar-lo després
a l'oblit. Ves, enhorana-la!

Paquito.- Diga a la Milista que surta, que l'es-
pero. No vinc jo des del safareig dien-
vos coses pera que ara fruxca d'aquí
com un gos tement l'estaca. Vull par-
lar amb la Milista; volen dir-li que
surta?

La Pepa.- No!

Paquito.- Cridaré i vindrà la mestressa.

La Pepa.- Aixó rai. Fes el que vulquis. Amb la
Sra. Antonia no m'hi fico. Crida-la i
dis-li el que et vingui be. Però cridar la
noia, fer-li veure el teu atreviment,
com si l'estimassis de veres, fer-li en-
trar marejos al cap i ser jo qui tapi
tota aquesta comèdia, no i no!

Paquito.- Està be, senyora Pepa. He fet mal de
suposar que tenien bon cor. He pregat
un favor i me'l neguen. Jo només volia

parlar un moment amb ella. Està bé!

La Pepa.- Parlar. li d'amoçat! Males intencions són les teves quan la vols pillar així.

Paquito.- Males intencions? No vindria jo aquí si les tingúes.

La Pepa.- Ets massa atrevit, Paquito, per voler festejar-la de nit per la galeria.

Pepito.- Qui us ha ~~dit~~ mentit...?

La Pepa.- No ment ningú! És el teu parany. El parany contra donya Caterina, contra l'Agüeta, contra la Rosa. Ho sap el poble, ho diu el poble, perquè el poble ho sap tot! Però la Milieta, no; la Milieta no l'enganyaràs car jo li ho diré i li obriré els ulls; avisaré l'Antònia i tu, senyoret desqueferat, no podras vantarte d'haver robat el cor de la meua fillola. Ja ho saps; i ara, lluny; marxa lluny d'aquesta casa! (Indignada i rignant les escales).

Paquito.- Pepa... Pepona!...; me la pagareu! (Sen
va).

La Pepa.- Tant d'hora que jo no conseguís son pare.

quan erem fadrins. A totes ens estimava,
el mentider! I aquest, és l'escupinada
del seu pare! (Se torca una llàgrima).

La Pepa. La Sra. Antònia per la dreta.

Antònia.- Amb qui parlaues, Pepa?

La Pepa.- Amb un borinot que m'acompanyava.
Entrem dius i te contaré.

Antònia.- Ja tens rentada la roba?

La Pepa.- Aquí està més blanca que la neu. Nem

Antònia.- Nem, que despertariem el Sr. Anan.

La Pepa.- No s'ha llevat?

Antònia.- Deuria causar-se tant del viatge!..

La Pepa.- Ala! Nem al terrat i estendre'n la
roba al sol.

Antònia.- Toca! (La Pepa pren la canastra i fan
mitis les dues per la 1ª porta esquerra)

El Sr. Anan. Va abillat per anar per casa

Tanca la porta de l'habitació. Observa l'estància. Coteja el seu rellotge amb el de paret. Obri la porta del foro per veure millor. Torna a observar la cambra. S'hi fixa amb els anuncis i les targetes de les parets. Esquarda el paisatge refermat en la taula i d'espatalles al públic. Surt a la galeria. La porta de foro deixa veure una muntanya qui té un bosc al cim i bancals de blat la vessant. Molla llum a fora.

~~Entre~~ Milieta amb unes estovalles i un plat de mostatxos.

Milieta.- Vens?, la galeria oberta de bat a bat. Així és com entren les mosques. La mare no pensa en res. Què diria el Sr. Arnau si veís mosques damunt la taula? Anés entra el sol i s'escalfa l'habitació. (Ajunta les ventalles). En la penombra hi ha més fresca i

més quietut. (bleva el tapet de dril). I fins m'entreu ganes de cantar alt. Si no fos per no despertar el Sr. Arnan cantaria una mica. (Posa les estovalles). El nom és bonic: Arnan! Arnan!

S'obri la galeria, i apareix el Sr. Arnan. La noia se'l mira a contrallum i perd la serenitat.

Arnan.- Bon dia, Milieta!

Milieta.- Bon dia. Ha dormit bé el senyor?

Arnan.- Un poquet massa i tot. És el quart per a les deu i fa un sol que dona glòria. El sol, aci dalt a les muntanyes és més viu, ^{daurat, més les coses;} ~~fa més~~; avari mateix és dia de treball i fa un sol de diumenge. No us havem adonat, Milieta, que el sol dels diumenges sembla diferent al dels altres dies? És que el repos cor-

poral deixa que l'ànima se esplai. Ja creïxen els blats. Els bancals hi ha un verd tan fresc i agrados als ulls que un no es causa mai de mirar-los. No s'en havem adonat mai, Milieta?

Milieta.- No ho sé; potser sí. Avui fa un sol que bada. Fa un sol d'estiu. A les sis del matí ja cremava.

Arnan.- Tan de matí s'havem llevat?

Milieta.- Hem rentat al safareig mes coses. I l'aigua era tan fresca que retornava l'esperit.

Arnan.- Som en Primavera. La neu s'ha fus als capolls de les muntanyes. Corre l'aigua, claríssima, rient i cantant pels barraquisos... I fins vos cantaven fa poc.

Milieta.- Us he despertat? La mare me ho deia: no cantis, que despertaris el Sr. Arnan!

Arnan.- No, no. Canten, canten quan us vinguin ganes.

Milieta.- Avui han vingut sense pensar. Tinc

9
goig. Avui tinc goig! No sé; potser el sol...
(Girant la conversa) Vós, senyor Arnan,
tindreu una vida bastant avorrida
en este poble.

Arnan. - Per què?

Milieta. - Això és un poble. Un poble quiet, dormit,
sense el tràfec de Ciutat. Tots els viat-
jans ho dinen. « Sembla Vilatrista », fan.
No hi ha cinema, ni teatre... Als avo-
rriren a la força!

Arnan. - No cerco altre. Aquesta quietut, aque-
sta pau virgílica, busco. El sol me-
lancios, de les esquelles, la font
amagada, l'ombra d'un ametller,
la nit serena, calma i bruma, d'es-
trelles parpellejants i l'aire pur i el
sol que m'insisteix en tota la pell...

Milieta. - Us avorriren massa prompte.

Arnan. - Vinc per ésser lluny del roïdo ciutadà.
Necessito descans. Els metges fa temps
que me ho deien: A la muntanya, al
camp! Però era impossible aleshores;

devia terminar la carrera.

Milieta.- Si, per la salut es passen totes les privacions. Però els pobles són molt avorrits. M'agrada el poble; me importaria si jo hagüés de sortir del poble... Però la mare sempre diu que aquí només podem viure nosaltres que som acostumatats a disfrutar criticant nos els uns dels altres... perquè no sabem de què parlar.

Arnan.- És graciós això, Milieta, i potser tingan una mica de raó; no hi ha teatre, ni cinema, ni futbol i es cau en l'esclavitut de la murmuració. Jo tinc un gran veïni: el passeig, l'isolament, el viure com un fiaret. Estem a totes, Milieta. Anés m'he portat una màquina de fotografiar.

Milieta.- De fer retrats?

Arnan.- Així és. Jo us promet fer vos s'en tants com ne q vulguen.

Milieta.- Si la mare ho permet...

Arnan. - I per què no, Milieta? Ja en deuen tindre de fotografies, vós.

Milieta. - Una sola de quan era petita...

Arnan. - Pux no patiu; demà mateix us retrataré.

Milieta. - Com jo no he surtit mai a Ciutat...

Arnan. - Deuen fer un viatge.

Milieta. - Com soc tan jove...

Arnan. - Pux quina edat teniu?

Milieta. - Divuit anys.

Arnan. - La flor de la joventut.

Milieta. - Barcelona!... Ja n' serà de bonica Barcelona, oi?

Arnan. - Si, si; bonica i interessant. Haig de dir a la vostra mare que us porti de farina. I vós al meu que us porti en el viatge de noces.

Milieta. - El meu meu... No n' tinc de promés.

Arnan. - No mentiu? Els divuit anys i tan gracioosa no teniu meu?

Milieta. - Vindrà... La mare no vol que parli amb Paquito.

Arnan. - Per què?

Milietta.- Ella diu que té massa defectes. Tinc te trenta anys, que és massa ric per a mi i que no fa feina.

Arnan.- Les mares no solen enganyar-se. I vos l'estimen?

Milietta.- Jo?... no sé com dir-ho. Me promet tantes coses...; però me fa por així que mai no acaba d'estudiar.

Arnan.- Deixen-me saber si estudia moltes hores al dia.

Milietta.- Ni una. Per aixó, senyor Arnan, per aixó. Estudia per advocat i diu que el primer pleit que ha de guanyar és el de la mare. Si!, si ella sabés eixes paraules! Però jo no l'estimo, no. Tot el que m diu és per enganyar-me, no vos sembla?

Arnan.- No sé, Milietta, el que ell us diu.

Milietta.- (amb vergonya). Ell vol que parlem per la galeria, de nit.

Arnan.- Hola!

Milietta.- I aixó me dona vergonya.

Arnan.- És clar!

Milieta.- Vós que teniu més enteriment que jo, veritat que no deeu fer cas de Paquito?

Anan.- Comunicheu amb la vostra mare. Ella millor que ningú us donarà consell.

Milieta.- Ma mare no el vol.

Anan.- Pux no feu cas de l'estudiant. Sou jove i no us faltaran joves que us estimen força. (Pausa).

Milieta.- Quau voldreu l'esmorzar, Sr. Anan?

Anan.- Quau us paregui.

Milieta.- Vaig de repent. (Entra a la cuina).

Anan.- És sencillota, la noia. Porta el cor a la ma i el pensament a flor de llavis. Al camp la vida i els personatges són més simples, són en estat primari. Per xò és possible trobar encara pan en aquest món; la pan dels pobles, la pan que vine a buscar...

Milieta.- (Amb un vas de llet, una tassa de xocolata i un pa). Aquí teniu, Sr. Anan. Prengau mostatxons. (Els que hi ha damunt la taula).

Amàn.- Els nuntatxons els heuen fet uós, no?

Milieta.- Si, & senyor. No sé si seran del vostre gust.

Amàn.- (Mentant) Ho són. Escolten; on aneu a passejar el diumenges? A la carretera?

Milieta.- I a la Font del poble. Devegades en atanssem a la Caseta de la Solana que és un quart lluny. Hi té un passeig bonic i un jardí ample. Però jo no tinc gust d'anar-hi. Sempre trobeu la sempreteta Fifi.

Amàn.- Haven dit Fifi?

Milieta.- Si, senyor. Fifi és una jove del poble.

Amàn.- Fifi! Com ha vingut aqueix nom a un poble de muntanya? Que té piana no eixa jove?

Milieta.- Si, senyor, si que té piano.

Amàn.- I potser un gosset, ~~petit~~, no?

Milieta.- Un gosset petit, si, senyor.

Amàn.- I surtirà a passeig amb un pou de flors al pit, potser.

Milieta.- Vós la coneixen, Sr. Amàn.

Amàn.- No, de bo de veres. Però Fifi és un nom

per a totes aqueixes coses. Potser llegirà versos de Campoamor i cantarà al piano i fins tocarà una mica la guitarra.

Milieta.- Ja la tractarem. Anirem amb ella i amb Carolinita al passeig. Les dues van sempre a la moda. Ja les veurem. Seren amic d'elles per no avorir-
vos.

Arnan.- Volen dir que serem bons amics?

Milieta.- No sé. Us avoririen massa, si no. A l'estiu tots els forasters i tots els estudiants fan reunions en casa de Fifi. Us també anirem.

Arnan.- Potser, potser. Mes jo he vingut per fer vida de frare, per reforçar la salut...

Els mateixos. La Sra. Antònia i la Pepa.

Antònia.- D'quí ja esmorzen, Sr. Arnan?

Arnan.- Ja termino.

Antònia.- Milieta! deixa tranquil el Sr. Ja l'han-

rá enfadat prou amb les seves ximpleries.

Arnan.- Ca! És molt simpàtica la Milieta.

Antònia.- (Tu, entra a la cuina). (A Milieta).

Milieta.- (Vaig, vaig).

Antònia.- (Entra que haig de parlar-te).

Milieta.- (Senyora mare!) (Alarmada).

Antònia.- (Entra!) (Mutis Milieta).

Pepa.- M'en vaig a casa si no volen altre.

Antònia.- Ves, ves.

Pepa.- Adéu a tots. Adéu, senyor Arnan. (Mutis)

Arnan.- Bon dia, senyora.

Antònia.- (Replegant el que hi ha a la taula i posant
damunt les estovalles de drif). Per a
quina hora volen el dinar, Sr. Arnan?

Arnan.- Al costum del poble si us pareix.

Antònia.- Per a migdia?

Arnan.- Està be. (Mutis Antònia).

Pepa.- (baixint a escena) Senyor Arnan, aquí
hi ha uns senyors que venen per vós.

Arnan.- Que passin quan vulguin.

Pepa.- Passin, passin. Aquí és el Sr. Arnan.
(Mutis Arnan i aixeca per rebre).

Amàn. Srs. Jutge, Mestre, Metge i Propietari

Jutge.- Bon dia. (Reverència ridícula).

Amàn.- Bon dia tinguin. (Sub naturalitat).

Propieta.- (Al Metge). (Me sembla que no són mo-
dos de saludar molt distingits).

Jutge.- Venim de visita els quatre amics... inse-
parables, sempre.

Amàn.- Me trobo molt honorat.

Metge.- (Al Propietari). (Algun arquitecte fet a
patades).

Propieta.- (Al Mestre). (Serà com nosaltres, de seguir)

Amàn.- Prenguin cadira, seguim.

Mestre.- (Al Propietari). (No euraona ni en cas-
tellà. Esperit poc selecte.)

Propieta.- (Com nosaltres, no hi ha dubte. D'aques-
ta qualitat si no ens visitassin, millor).
(Preneu seient. Pansa d'avorriment).

Amàn.- A qui tinc el gust de saludar?

Jutge.- Al Sr. Jutge de la Vila. (Sub èmfasi).

Amàn.- Molt Sr. meu.

Mestre.- I al Sr. mestre de l'escola de nois.

Arnan.- Molt de gust.

Metge.- I al Sr. doctor, metge titular, qui li ofereix els seus valuosos serveis.

Arnan.- S'agraeix tanta atenció.

Propieta.- I a don Ramon Monteserrate, que fe polític de l'únic partit lliberal del poble, propietari acandalat i suscriptor de l'ABC de don Lucas de Tena de Madrid.

Arnan.- Molt be, senyors... Jo soc Carles Arnan. ^{He} vingut a aquesta vila per fer vida de repos per una temporada. Amics dilectes ens l'han recomanada la població... i m'ofereixo en tot el que sigui bo.

Propieta.- Molt be, molt be. (Pausa d'avorriment)

Arnan.- Vostés fumen? (Dona't tabac plegat). Fassin la merçé d'admetre un cigaret.

Mestre.- Si, si; és un vici mortal el tabac. Però tan saboros que sembla no sigui vici.

Jutge.- I tal! Jo opino el mateix. I vós? (I Arnan)

Arnan.- Clar! Un vici que no ho sembla.

Propieta.- Aquí hi ha foc, cavallers. (Encenen els quatre amics amb el mateix misto. Arnan amb un encenedor automàtic).

Arnan.- (Aquests senyors seran la Directiva del Club "La Murmuració Vilatana").

Jutge.- "Bueno"... què porta el diari?

Arnan.- No sé; vaig venir a nit. Què hi ha notícies greus?

Metge.- El cólera en Tarragona!

Jutge.- Ja s'acosta. Però no'm fa por. Com que visc en la sograestic a totes les desgràcies

Metge.- Ja veurà... El cólera és una enfermetat que hauria de desaparèixer però que té una bona feina a fer.

Arnan.- Volen dir, doctor, que el cólera fa bona feina?

Metge.- Dues feines; fa estudiar els savis i ens lleva del davant els organismes febles; els organismes febles que podrien morir d'altres enfermetats; d'altres enfermetats menys... menys interessants

o menys importants, no sé com dir-ho.
Menys horribles, aixó, menys horribles.

Mestre.- I per altre costat confirma la lluita
contra l'existència que deia Darwin.

Propieta.- I què deixo... eixe senyor?

Mestre.- Llix... que nosaltres venim del "mono".

Jutge.- I vós que diu d'aixó, senyor arquitecte?

Arnan.- Jo desitjaria que per passar l'estona us
ho expliqués el Doctor, aixó del "mono".

Jutge.- Si, si. Una conferència.

Mestre.- Les conferències il·lustren molt el poble.

Propieta.- Deixeu-vos de tals cabòries. Ja no^{us} recor-
den d'aquell sermó que us va tirar
aquell joveuet que parlava de rama-
deria? Què n'era de babau! Si algú
ha de fer riure que sigui foraster
també. Jo us aconsello una partida
de "golfo", aixó, de "golfo".

Jutge.- Aprovat. Què diu senyor Arnan?

Arnan.- Jo no jugo a naips. No sé jugar a res.

Mestre.- I no feu mai el "burro"?

Arnan.- No, no mai.

Mestre.- Pux nosaltres cada dia, i ens divertim d' allò més.

Metge.- Sou home a l'aigua, senyor Arnan. Us previnc que us avorriren. O bé s'haveu de tirar al joc, o - dit entre nosaltres - haveu de fer l'amor a alguna noia. La feina del foraster: o enamorar o perdre el diner.

Arnan.- Digan-me, Doctor; són radioactives les aigües de la Font de la Teula?

Propietà.- (Aquest xicot voldrà passar l'estona amb això de la Radio).

Metge.- Oh, sí! I molt. Que no's esteu malalt?

Jutge.- Si és còlera li farem fer la quarantena.

Arnan.- (Sorprés). No, no; malalt, no. Necessito repós. Una mica afadigat per l'estudi. Debilitat cerebral. El Doctor de casa m' aconsellava el camp i l'amic En Teodor Millet, (Propietari fa un gest d'asco) que potser tots coneixeren, em va dir: « Anem a Vilabella; hi tinc una casa de camp. Bon poble, bones aigües,

bona gent? I em ^{fer}pendre la clau de la seva torre. Però jo prefereixo el poble...
 Més companyia... (pausa). Què m'acounsellen vós, doctor, la casa de camp o el poble? (pausa). És lluny la torre d'En Teodor Millet? (pausa).

Mestre.- No; un quart lluny. La Caseta de la Solana volen dir?

Arnan.- Si, si; la d'En Teodor.

Propieta.- No va res contra vos, senyor, perquè sou foraster i aquí al foraster se li guarda tota classe d'atencions, se l'estima molt, molt; més que a cap poble de la muntanya. No va res contra vos, però amb En Teodor no ens parlem.
 Ell aquí té propietats però és conservador i els seus vots ens els va furtar en les darreres eleccions. Jo no puc tragar En Teodor! (Gesto de fàstic).

Futge.- Ja saben, senyor Arnan, que a la província de Tarragona no hi aplega el morbo del caciquisme.

Mestre.- I el morbo és el colera, oi?

Arnan.- No sabia tanta novetat.

Propieta.- El qui li diem és l'Evangeli. (Pausa)

Jutge.- Girem la conversa. Si que ha ploquit per el Pla?

~~p Arnan~~ Arnan.- Preparació de bona collita sense gaire pluja. Els ametllers carregats de fruit i les oliveres amb molta mostra.

Propieta.- (Sixcant se) "Bueno". Jo tinc una mica de feina. Passi-ho be. (S'aixequen tots). Saben que poden manar.

Arnan.- Igualment. A la disposició de tots.

Metge.- Si de nit o de dia me necessiten, cri-
den-me, que amb molt de gust el
visitaré. I la consulta d'ara no val
res; vos la perdono.

Arnan.- Gràcies, Doctor. (Dona la ma' als quatre).

Els quatre.- Adéu. (Mutis fent reverències)

Arnan.- Adéu, sempre. (Els acompanya fins
la 1ª esquerra). Adéu. (Suspirant)
S'hem feta bona! En nomenar Mi-
llet s'han quedat fets de pedra. No té

54
res ~~que~~ ^{de} veure si ells són enemics poli-
tics. Confio simpatitzar amb aquestos
sempers i fins passar alguna estona
amb ells encara que sigui fent acu-
dits i combles. Com ha de ser! Ja supo-
sava que aci no trobaria ni una Uni-
versitat, ni un Atenen...

Milieta per la 1ª dreta.

Milieta.- Ja esteu sol, senyor Arnan?

Arnan.- Si. Però ara ja veig la vostra faç ple-
na de simpatia.

Milieta.- Han marxat aviat aqueixos sempers.

Arnan.- Tenien una mica de feina.

Milieta.- Prepareu-vos per una altra visita.

Arnan.- Una altra?

Milieta.- Si, senyor. Donya Beandra i Fifi.

Arnan.- Haurà el costum de les visites, no?

Milieta.- Per no avorir-nos fem visites. I després
en parlem d'allo' més. Es poble!

Arnan. - Bah! No serà tan greu.

Milieta. - Guen de tot, Sr. Arnan. Aquino's pot viure.

Arnan. - (Fixants'hi) Hauen plorat? Tenim els ulls vermells, els vostres ulls tan serens abans i ara retllents per l'humilitat de les llàgrimes...

Milieta. - (amb sinceritat). Senyor, soc una desgraciada. La Pepa ha contat a la mare el cas d'avi. Era la Pepa al safarsig quan se li ha presentat Paquito amb la pretensió de parlar amb mi d'ama-gat. Volia dir-me aixó i alló, que soc en perill des de que veís son aquí, que ell sap tota la vostra vida, que sou un aventurer i que ell ha de salvar la meua honorabilitat. (Plora)

Arnan. - Aixé home és un farsant!

Milieta. - Jo us ho diré tot, senyor, perquè us estim... no, no; perquè semblen horrorats i perquè dec enterar-vos. Ell li ha dit a la Pepa que sou un jugador i que hauen perdut l'herència... (Plora)

Anan.- Eixe home no'm coneix. Si'm conequés no mentiria tant.

Milieta.- Deixeu-me dir. Tinc necessitat de dir-vos ho tot. També ho dit que la vostra visita a Vilabella no té altre objecte mes que dis-
frutar una temporada acostes d'alguna
jove vilatana.

Anan.- Què dius?

Milieta.- El què diu Paquito.

Anan.- És una infàmia!

Milieta.- Ell ha pujat eixes escales per trobar-me
i dir-me ho i per contar a la mare to-
tes eixes calumnies. (Plora).

Anan.- Milieta! Milieta! (S'acosta a ella) No
ploren!

Milieta.- La mare també plora perquè no sap
com enterar-vos de tanta mentida.

Anan.- No feu cas del que digui un desquefe-
rat. No val la pena! Ell és com una
serpent qui emmetrina la vostra tran-
quil·litat. El que ell menteix contra
men no té més importàcia que l'

aparentar el vostre salvador. Ell és un falsari qui deshonora el meu nom i procura tenir vos més aprop, captiva. No ploren, Milieta! Tranquilitzeu vos. Vós sou com un estel qui brilla en aquesta Vileblava i quieta. Les serpents no arriben al cel.

Milieta.- Sempoy; sempoy Aman!

Aman.- Sou al meu cotat, ara. Jo us defensaré. Jo venjaré aqueixes llàgrimes. I després serà quan m'allunyaré per sempre més perquè vequin clarament que soc honorable. No hauria de fer-ne cas de l'infàmia d'aqueixe Paquito, sino fos perquè adivino les intencions inconfesables que ^{acumula} ~~cohesa~~ contra vos.

Milieta.- Gràcies, sempoy Aman. (Li pren les mans)

Aman.- És la meua obligació. Ait vaig venir i a les dotze hores ja soc dintre una xarxa abominable. Però soc a temps perquè he caigut jo en el parany que contra vos

tenien preparat. Jo us salvaré, segurament.

Milieta.- Gràcies. Me sento més fortaja. Vós m'apar-
tarem d'eixe home per sempre més...

Arnan.- Torquen eixes llàgrimes. Així. Que jo
pugui veure els vostres ulls serens i
alegres com fa una estona. Milieta, mi-
reu-me; així. (Ella el mira amb arro-
bament).

els mateixos i donya Beandra i Fifi.

Beandra.- (Després d'entrar i veure la parella). Si
estorben, senyor, s'en tornarem a casa.

Milieta.- Si! (Sorpresa, fuig per la dreta).

Arnan.- Passen. Segurament havien vingut en
punt de veure com la Milieta és ja
tota asserenada. Ha plorat una mica
pel que diuen per el poble. Vós sou tes-
timoni. Passen!

Beandra.- Oh, ja veurà! Nosaltres dues no havem
vist res; nosaltres no sabem res. Res!

Arnan.- Prengan seient, donya Beandra; i vós senyor
eta Fifi.

Beandra.- Moltes gràcies. (Seu)

Fifi.- (Seient). Em plau, senyor, que coneguen el
notre nom, el meu nom...

Arnan.- Com vós coneixeren el meu: soc Carles
Arnan.

Fifi.- El cognom, sí. Mes no sabia que eren Car-
les; un nom tan poetic.

Arnan.- Sembla extrany, aixó. Sembla extrany
que^{no} foren assabentats del meu nom car
he pogut observar i rectificar el meu
judici referent a la rapidesa de la
comunicació de les notícies.

Fifi.- I què heuen observat?

Beandra.- És interessant, és interessant el que aneu
a dir. Vejam!

Arnan.- Vaig creure una vegada que el telégraf
communicava les noves més ràpida-
ment que no el corren i que aquest,
per mitj de la premsa, les escampava
per tot arreu més depressa que no l'an-

tic servei per peatons.

Seandra.- Efectivament.

Fifi.- Així és.

Arman.- Pnix no. Jo mateix sense telègrafs, ni correus, ni propis enviats per les cases he escampat el nom, la professió i fins la meua edat. Tots m'han dit que en els pobles se sap tot. És ben curiós, aixó.

Seandra.- Si, si. Cuiten els vostres actes. Aquí se sap tot. Però nosaltres dues vivim fora del món. No sabem mai res. Les xafareries no ens agraden.

Fifi.- I com que no surtim de casa...

Seandra.- Bixa gent del poble és molt tafanera.

Ja veurá, ja veurá sempre Arman. Cuiti no el fiquim en un embolic.

Arman.- Jo crec que no será tant.

Fifi.- Descuidi's.

Seandra.- I haveu vingut per fer temporada?

Arman.- Si, donya Seandra. A fer cura de repós.

Fifi.- Ho sabem. I com que acó és un poble massa avorrit, vull dir, poc distret, hem

pensat fer-nos una visita i oferir-nos, se-
nyor, per tot el que sigam bones. Alua té
en casa piano, guitarra, dues raquetes de
tennis i llibres de versos. Vós sereu aficio-
nat a l'Art, a les divines Belles Arts i
una sap cantar una mica alló del Oh,
Paradisso! i altres eplets més de la mo-
da. Si vós estimen el nostre oferiment,
amb el permis de la mamá, us ofereixo
la casa, el piano, les raquetes i la meua
veu.

Arnan.- Moltes gràcies... (Quasi m'ofereix el casa-
ment. Encara vindrà).

Seandra.- Aquí els forasters s'avorreixent tant! Ja
veuen; no hi ha foraster que no vingui
a casa. I no és per mi, Sr. Arnan, que ve-
nen per aquesta. És molt simpàtica així
com la veien. I bona noia? No és perquè
sigui filla però heu de saber que broda,
fa puntes i toca el piano d'allò més be.

Fifi.- Mamá, per Deu, no m'alabis!

Seandra.- Ca! És justícia! Al Sr. Arnan se li pot dir tot

perque li he pres confiança com si fos de la família.

Arnan.- Senyora, em distingiu massa!

Leandra.- No, no gens. Feu cara de bon home, vós.

Arnan.- (Voldrà dir de ximple?)

Leandra.- I referent al que havem vist aquí, no pas senyora. Una sap el què és el món, el què és la joventut i fins el què és una fonda. No és perque ens haja passat però una llig novel·les i una sap una burrada d'aqueixes coses. No penen; el poble no ha de saber res per nosaltres. Secret! Ni una paraula!

Arnan.- Permetan, senyora, unes paraules. El que havem vist aci no és sinó el retorn⁽¹⁾ a la tranquil·litat (de la Milista). Sentiria jo que ara es dignés pel poble alguna cosa, tan apartada de la realitat, que pugés suposar ~~o~~ com a veritables les infàrmies de Paquito que vós ja conceixeren, de segur.

Leandra.- Oh, no patiu! Paquito! Paquito és el Tenori del poble; però un Tenori fracassat.

Ahxa ha de dir vos que Fifi tenia relacions amb ell però que un altre foraster les feu trencar. Quin Tenori ho deixaria fer? Vaja No patiu que de nosaltres no res sabra ningú, veritat Fifi?

Fifi. - Nosaltres som molt callades. No ens relacionem amb ningú. Són tan... són tan pocs instruits els del poble, tenen tan escassos modals que una persona ben educada no es pot tractar. A mi m'agrada la Ciutat perquè ^{aquí} ~~allí~~ no es posen els nus amb la vida dels altres. No son del mateix pensar?

Leandra. - I tal! Els homes corridos tots estimen la Ciutat. Vós sou de Barcelona?

Arnan. - No; jo...

Fifi. - De València, no?

Arnan. - No; jo soc de Tortosa.

Fifi. - Eus han enganyat. Gené mentiders!

Leandra. - Però voldreu establir-vos a Barcelona.

Fifi. - Clar és, mamá. Tota persona que se estimi una mica o que valgui una mica

ha d'anar a viure a Barcelona, o a Madrid - oh, l'encant del Retiro! - o a Paris - oh, l'encant del Bosc del "Monteparnasse"! No son del mateix parèixer?

Leandra. - És natural; el senyor voldrà anar a Paris!

Aman. - No sé... Auní tinc les idees una mica confoses. Estic indecis entre quedar-me ací o anar a passar l'estiu a la Patagònia.
(amb sorna).

Fifi. - Tindreu ~~elli~~ algunes mines d'or, o algun rascasielos o potser alguna carretera que construir...

Leandra. - Sou arquitecte elèctric, o arquitecte agrònom, o...

Aman. - (Fent broma). No, no; soc arquitecte de màquines de fer mitjons. Ja us enviaré una per distribuirs.

Leandra. - El meu espòs, ~~que al cel va~~, sentia una afició loca per la mecànica. Ell, la mecànica celeste. Oh, qué poetic! Celeste! El blau del cel, l'argent de les estrelles, la luna plateada...

Arnan. - Molt be, molt be.

Fifi. - El meu papà feia versos.

Arnan. - Molt be, molt be.

Fifi. - Ha deixat escrita una "Oda contra los filibusteros de Filipinas" i ~~un~~ "Canto de la escuadra".

Arnan. - Molt be, molt be. I vos no sentiu aficions literàries?

Seandra. - Oh, sí; llegeix molta literatura. Ara porta entre mans... cón?

Fifi. - "La Dama de las Camélias".

Arnan. - Molt sentimental, diuen.

Seandra. - Sentimental, sí. Molt apropiada per a Fifi. Miren si li agafa sentiment que només la llig es posa a plorar. I l'ha llegida setze vegades!

Arnan. - Jo us preguntava si escribiu versos.

Seandra. - Ella li ~~ting~~ més les cartes d'amor.

Fifi. - I els versos també. Tinc un sonet intitulat "Es él" i unes dècimes "El Clavel escogido". Poca cosa. Ja ho venen a casa.

Seandra. - Podreu venir avui mateix. Pendrien ca-

fé després de dinar i Fifi tocava la guitarra. Una tarda distreta, una conversació animada. No és de despreciar en un poble tan avorrit com aqueste.

Anan.- ~~Amo~~ Molt be, molt be.

Fifi.- Als esperaré, senyor Anan. Vinguin amb tota la llibertat. Als esperaré amb el terrís de sucre a la tassa.

Anan.- Gràcies, Fifi. No mereixo...

Fifi.- Oh, si, si! Aquixes atencions i altres més.

Seandra.- Fins després, Sr. Anan. (S'aixequen). A la vostra disposició. (Encaixen). Ja ho saben; aquí al poble tenim la vostra casa al carrer de l'Empedrat, l'ínic edifici que té jardí al darrera i dues reixes al davant. Us besa les mans... (Fa reverència)

Anan.- Als vostres peus, senyora.

Seandra.- "Bueno", marxem. (Despedeix-te amb fínura) (A Fifi) Deixa'm saludar l'Antònia. Antònia! Antònia! (Crident).

Fifi.- Senyor Anan. (Encaixen). Sapian que soc rendida als vostres peus, cordialment,

i que us beso les mans amb passió...
 (Queden conversant).

Als mateixos i Antònia.

Antònia.- Sou vós, donya Beandra?

Beandra.- Hem vingut aquí per conèixer aquest senyor. (Parlant baix). Als aconsello que descoupien d'ell. A l'entrar ~~aquí~~ l'hem vist com besava la vostra Milieta.

Antònia.- Això és mentida!

Beandra.- Això... és un cas de consciència. He avisat vos. Jo, pel molt que us estimo. Terminar aqueix home dintre la Fonda és un gran perill. Si volen que us caigui una desgràcia a sobre...

Antònia.- La desgràcia ja hi és! (Plora).

Beandra.- Guarden-me el secret. I veure...
 (Parlen baix).

Fifi.- Sou molt simpàtic, Aman. Adiréus que serem bons amics, primer; després ja veuré.

rem el que m' aconsella la mare.

Arnan. - Però si jo...

Fifi. - Als ho torno a repetir. La vostra simpatia m' inunda l'ànima.

Arnan. - És involuntàriament, puix les meves paraules més vulgars no poden ésser.

Fifi. - Dixí i tot, Sr. Arnan, amic Arnan, sou el més simpàtic de tots els joves que coneix.
(Conversen baix).

Beandra. - A mi ni me va ni me té, saben? Però no farien mal si l'agafaren de les orelles i el tiraren al carrer.

Antònia. - Descansen. No dormirà aquí.

Beandra. - Dixí m'agrada. Fem ho per la vostra filla.

Antònia. - Per la Milieta i per ell. Per ell, que a les dotze hores que és al poble ja l'han infamat. (Sub el devantal estorça les llàgrimes). La meua filla és ~~una~~ ^{molta} honrada.

Beandra. - Per aixó el perill és major. Ja ho sabem tot. No'm descobriu i llansen-lo de casa. (A Fifi)

Fifi, prou; toca! (El Sr. Arnan és dels que cauen encara estenen de les mans). Fifi,

anem a passejar fins la Caseta de la Solana.
(A l'Arnan). Si volen acompanyar nos...

Arnan.- Me quedo, sempre.

Leandra.- (L'Antònia us guarda una ~~una~~ sorpresa.
No us apureu; ringneu a casa. No serieu
vós el primer hoste que hem tingut).

Arnan.- Sempre! (Sense comprendre).

Leandra.- Molt Sr. meu. (amb reverència).

Fifi.- (A les dues l'espero). Molt Sr. meu.

Arnan.- Passi-ho be. (Unitis les dues. Des de
la 1ª esquerra fan una altra reverèn-
cia). Gràcies a Deu! (Suspirant) Quin
pes m'he tret! (Es gira i veu l'Antò-
nia que plora silenciosament). Què
tenir? Què passa?

Antònia.- Senyor Arnan! Aqueste poble és molt
roïn!

Arnan.- Què volen dir?

Antònia.- Als han calumniat!

Arnan.- Ho sé. Però les bales no van per mi.
Són per la Milieta (Antònia, plora fort).
Ja considera que l'estar jo ací més

Temps serà per augmentar la foguerada. Per això el millor serà que surta avui mateix d'aquesta casa.

Antonia.- Senyor! ja veieu que no som nosaltres qui l'empenyem. És el poble, és el poble que és molt roïn!

Arman.- No, senyora Antonia. Aquest poble és com tots. Ell té l'afany de novetats i avui les ha inventat un jove qui se dirà ell mateix intel·lectual i que no és més que un desvaçat. S'en ha fet ressó certa gent, com aquesta que ha marxat ara, qui pensa viure un aire ciutadà. El poble és bo, el suposo bo; però té unes persones pseudo-illustrades, amb les quals se mira; i còpia per cosa bona, allò roïn sense capir la maldat o la bonesa. Però, Sr. Antonia, sortosament porto ací la clau de la Caseta de la Solana del meu íntim amic En Teodor Millet. Me traslladaré allí i acabaràn les murmuracions del poble... i de les senyores!

Antònia.- Jo no voldria que tinguessiu disgust. Mes la fama de la Milieta. Per ella que és més bona que el pa que mengem... i per Eús, també, per nos.

Anan.- No patiu. Heu mateix serà. Busquen una dona que óbriga les portes d'aquella torre, que in fassi el menjar, que in fassi el llit... (Se presenta Milieta a la porta 1ª dreta) Anen, Antònia; troben aqueixa dona, mireu d'haure un cotxe, un carret per les maletes, que jo m'arreglo de repenti som-hi.

Antònia.- Gràcies, gràcies. Compranguen que jo no volia donar. vos cap disgust, que jo no he inventat res.

Anan.- No, dona, no. Jo estimaria no in retinassen la vostra confiança, la vostra amicitat i serveis.

Antònia.- Si, si. Podreu manar. Som per servir. vos.

Anan.- Així m'en vaig satisfet.

Antònia.- I quan vingau al poble entreu a visitar. nos.

Arnan. - I vos vindreu també a la Caseta quan us sembla.

Antònia. - Vaug a cercar la Pepa. Als pareix be la Pepa & per a serventa?

Arnan. - Si, sí. La Pepa. Cúal se vulga. Aneu.

(Mutis Antònia per l'esquerra).

Així, prompte. Les xafarderies m'ofequen. Les visites m'augmenten la neurastènia. Descans, solitud, pau, quietut, tedi. Tedi! He vingut per revolcar-me per l'herba! (Observa la Milieta que va cap a ell trista, molt trista). Vós? Vós, Milieta, pobra nina blanc de les parladores del poble, de certa gent del poble...!

Milieta. - Marxen, Sr. Arnan?

Arnan. - Si, mes no temau. Seré prop de vós. Ja trobaré l'estudiant difamador...

Milieta. - No li digan res. Ell és dolent. Ell és venjatin.

Arnan. - (Preu les mans d'ella). Tant s'hi val. Per causa meua ell ha malparlat de vós i

i de mi. Tindrè el gust de fer-li desdir
les calumnies.

Milieta.- (Amb sentiment). Sempre Anan, me deixareu anar a la Caseta amb la padrina?

Anan.- Serà el meu gust més gran. Vindreu quan us parega.

Milieta.- Hi aniré.

Anan.- I podré veure assegurats els vostres ulls claríssims i podré oir els càntics de la fresca rosella de la vostra boca.

Milieta.- Senyor Anan!

Anan.- I us faré, com he promés, la vostra fotografia. (Ella el mira amb arrobament)

Milieta.- Veritat que sí?

Anan.- Jo no ment. I serem, per tota la vida, bons amics de la joventut.

Milieta.- No ho serem tots dos. Vos oblidareu, entre les senyorettes de Ciutat, aquella noia que van conèixer un matí de Primavera en un Hortal de Vilabella...

[Ella la mira estranyant-se del possible alcans de les insinuants paraules.]

Soltadament, la deixa)

Anan.- Ananins les maletes. Dins d'uns minuts
hauré marxat d'esta casa. (Entra a l'
habitatció 2ª esquerra).

Milietta.- (Recollada a la taula, cara al públic i saltant
li les llàgrimes). Oh, si fos casat el
senyor Anan! Oh, si ho fos, ell que ha
llegit en els meus ulls aquesta paraula
dolça, dolça, que ompli tota la meua
ànima. (Queda abstracta).

Teló lent

- o -

Acte segon

Jardi en la Caseta de la Solana.

A l'esquerra porta del chalet i dues reixes. Una parra fa ombria a l'entrada de la Caseta. Rosers i clavellineres en flor. Al fons tàpia tota quadrada d'eura. Per dalt de la tàpia hom veu les copes d'uns atrinellers. Dues cadires, amples, de palla. En una de les cadires un llibre de versos d'En J. M. de Sagarra. Recolzada a la tàpia una escaleta de tisora; al costat, un banquet de fusta amb un falçonet i unes tisores de podar, una regadora i una ombrel·la de senyora.

A la dreta i front la porta del chalet dos xi-prers formant un arc practicable, puix que estan unquats per els vèrtexs sobre el passeig d'entrada al jardí. Entre l'edifici i la tàpia el jardí és practicable.

Es mitja tarda. El sol dona d'esviaix l'eura. Milieta, que porta un pom de flors al pit, és al mig de l'escena observant el que fa el Sr. Arnau. El Sr. Arnau prepara el tripode i la màquina fotogràfica vora la tàpia. La Pepa, a la porta de casa amb unes cubetes a la mà.

La Pepa. - Aquests plats s'han de rentar?

Arnan. - Si, si; ben rentats i deixen los al tocador. Escolten; barrer ben be la finestra. Si entra la llum per alguna esclota feu la mercé de ficar papers. Que no entri gens de llum.

La Pepa. - Voleu que llevi la bombeta, oi?

Arnan. - Deixeu-ho córrer. Entraré amb llum.

La Pepa. - El que vulgan. (Contra dins la casa)

Arnan. - Bé ja és en marxa. Prengan la cadira i seuen allà davant.

Milieta. - Fixi ja estic bé? (Seient)

Arnan. - No; de cara a mi. Fixi. Tomben el cos una mica. Fixo és. A veure? (Va a enfocar).

Milieta. - Són ^{poesies} ~~versos~~ ací. (Mentre llegeix, l'Arnan la re-
trata sense que ella s'entere). De Sagarra

«Aqui només de nostra consciència
tinc el cor fresc com el celler del mas,
i tota la meua ànima s'agença
d'haver-te dut recobradeta al braç.

La tarda ~~era~~ m'ha sigut traïdora i breu,
mes la llum era viva.

Dins de l'ordi pregava el pregadín,
a la figuera s'ha aturat la griva.

I jo sentia una molt gran paor
de veure els ulls que feies i la cara...

Si, fina polidessa de l'amor,
que no se sap si ha d'esse' amor encara! >>

Arnan.- Es bonic aixó que haveu llegit.

Milietta.- Escoltaven?

Arnan.- Si més no. Poden aixecar vos si us plau.

Milietta.- I la fotografia?

Arnan.- Ja està.

Milietta.- Voleu dir?

Arnan.- Mentre llegien. Als he vist sense encarcara-
ment, planera, tal com sou vos i així mateix
eixiren a la placa.

Milietta.- No me'n he adonat ni gens ni mica.

Arnan.- Als voleu veure?

Milietta.- I tant!

Arnan.- Pux estic de tornada.

Milietta.- I còm feu aixó? (Per dalt de la tapia es-
men Paquito i Peret).

Arnan.- Es ara la vostra imatge ^{al vidre} ~~la~~ llibre com
un pensament al cervell, que no s'adi-
reina. Per més que hi mireu no res es ven

d'allò que és ~~allí~~ el més important. No sabem si és cosa falaguera, si és harmònica, si és fina polidessa - com l'amor - i no se sap si ha d'ésser fotografia encara. Hauria de provar-se per dir-ho. A l'acció d'un líquid ens serà revelada la vostra imatge com una paraula que surt a flor de llavi per mostrar-nos el secret del pensament. I ~~allí~~ seran, petita, tal com sou vós, llegint uns versos d'En Sagarra.

Milieta. - M'agradaria veure'n.

Arnan. - La placa es torna fosca. I al mig de la negror del vidre apareixeran les vostres mans i la fac, i el llibre.

Milieta. - Serà bonic això!

Arnan. - No; no ho és. El vostre cabell és ~~allí~~ blanquis, som com si hauerem envellit; i la vostra fac, obscura amb els llavis clars...

Milieta. - Me temen anguniada. Però surtiré així com dien amb la cara de tinta? Nem! Nem a veure com és això.

Arnan. - Nem! Veuen com les coses no són com voldrien que fossin. Però paciència. El vostre

treball farà que siguin a la fotografia, tal
com son vos... (Entreu a la casa).

Paquito i Peret des de la tàpia

Paquito.- L'ha engatusada, Peret.

Peret.- Ja ho tinc vist, Paquito.

Paquito.- Se l'empорта a la cambra fosca.

Peret.- Ell després es defensarà que les moles elenyies...

Paquito.- Això no ho podem consentir els padrins.

Peret.- Passi el que passi no ho podem consentir, no. La
Nilita és una tonta. L'ha embaucada. Això de
la fotografia és una trampa.

Paquito.- I ella ha caigut com un ratolí.

Peret.- Jo ~~xello~~ ^{crido}; jo escandalizo!

Paquito.- Venjança, l'infame!

Peret.- I un foraster! Saltem la tàpia. Els atraparem.

Paquito.- Tu si que eres prou valent per baixar?

Peret.- Aquí tenim l'escaleta de tisora. Ja veuràs si
tinc valor o no.

Paquito.- Cap avall! (Peret allarga el braç i acosta

l'escabeta. Salten la tàpia amb terror i sense fer
veïdo. Peret s'adelanta i mira a tots costats. Par-
len a mitja veu.)

Peret. - Baixa, home! (Des de baix)

Paquito. - No s'heu vingut ningú? (Des de l'escabeta)

Peret. - No.

Paquito. - Ni la Pepa?

Peret. - Tampoc. Baixa!

Paquito. - Ja estic aquí. Soc valent o no? Deuen ser a l'ha-
bitació? (Observant)

Peret. - Conta-ho com a segur. Entrem dins la casa?

Paquito. - Escolta, tu; i si ens mirassin des de les roques?

Peret. - I quí?

Paquito. - Home, no res; però si podrien disparar una
escopetada... així a... a traïdoria... a dos...
jocs...

Peret. - Vine aquí. Tu a un xiprer i jo a un altre.

Paquito. - Aquí ja no hi ha perill, tu?

Peret. - Una canonada potser si ens faria mabbe'.

Paqui. - Tu observa la casa i jo observaré el caní.

Peret. - No veig ningú.

Paquito. - És que s'han tancat... i això, és una cana-
llada!

Peret. - Ja ho pots dir ben alt.

Paquito. - No, que me oiran. Ve algú?

Peret. - Ningú.

Paquito. - Estàs cert?

Peret. - Cert!

Paquito. - No som homes els fadrins del poble si no en fem una de les nostres.

Peret. - Clar que la farem; i bestial, com sempre.

Paquito. - Eh, la Milista! Eh, l'bucau! Tu! (blar mat)

Peret. - Què?

Paquito. - Que venen per la carretera! Anem! Per la tapia! Buixem els fadrins! Toca! (Rujen e' escaleta i salten la paret.)

La Pepa. A poc, el Peató

Pepa. - (Mirant a tots cantons.) Haquès dit que eren aquí conversant. No; puix no's ven ningú. (Preu la regadora i s'en va per l'últim terme dreta.) .

Peató. - (Es dirigeix recte a la porta del "chalet".) Aue!

Aee! No's en ningú. Don Carles Anau? (Pausa)
 Puix aquesta ombrel·la és de la Milieta. Per
 el jardí no ningú es veu. Esperarem sentats.
 (Se posa a llegir el llibre de versos)

Pepa. - Ola, peató; que esperen el Sr. Anau?

Peató. - Si porto un certificat. Criden-lo que tinc
 presa.

Pepa. - Ara eixirà.

Peató. - Gens té feina?

Pepa. - La de sempre. Ell no procura més que
 distraccions

Peató. - Ja en tindrà prou escrivint cartes. Té mol-
 ta correspondència el Sr. Anau.

Pepa. - No m'hi fico.

Peató. - Ni jo; però qualsevol diria que té rela-
 cions amoroses amb eixa noia qui li escriu.

Pepa. - Com saben?

Peató. - Per els sobres, dona. I per les propines.

Pepa. - I us preocupa que tingui núvia?

Peató. - No, dona; ni gens ni mica. Però alguna
 cosa s'ha de parlar.

Pepa. - Valdria més callar, puix.

Peatò.- Criden el Sr. Juan que ja este de massa.

Pepa.- Deixen-lo respirar, ja eixirà.

Peatò.- ¿ la Milista on és?

Pepa.- Dintre. Que també li volem un certificat?

Peatò.- No els molesten, no els criden, no...

Pepa.- Vaig desseguida. Tensen feina, saben?

Ell ha retratat la noia i ara són fent el retrato a l'habitació. Però els crido perquè tenim pressa i perquè vejam com és cert.

(Entra a la casa.)

Peatò.- Per a mi, aixó dels retrats fa mala olor.

Un xicot jove que escriu tots els dies a Tortosa i que retrata noies i que s'auca a una habitació... me fa ~~que~~ pensar mal. Eixe xicot és un malhome que s'burla de la Milista i del nostre poble. Ficaria les mans al foc!

Peatò, Sra. Sedudira i Carolinita.

Sedudira.- No hi ha ningú per aquí?

Peatò.- Que jo no soc gent?

Beduvina.- I el Sr. Arnan?

Peató.- Dins d'una habitació amb la Milieta, que fan retrats.

Carolinita.- La Milieta amb ell?

Peató.- Si, si; i els dos asoles.

Beduvina.- Però... i la Pepa?

Peató.- La Pepa? Bé, gràcies i records a la família.

Beduvina.- Carolinita!

Carolinita.- Què mamà? (Com si despertés d'un somni)

Beduvina.- No te fies massa del Sr. Arnan, filla.

Carolinita.- Descansi, mamà. Ja sé guardar-me dels homes. (A Peató). No és ell el meu primer marit.

Peató.- Ja, ja ho sabem. (Ni el primer ni l'últim)

Beduvina.- Deixa'm seure. Estic cansada, filla. Tot ho faig per tu, noia; i després us feu al geni del marit i les mares que's morien aviat.

Peató.- Prenga aquesta cadira, Carolinita. (S'alça)

Carolinita.- Gràcies. (S'assen) Aquestes sabates me fan el peu menut però ^{me fan} ~~son~~ massa ^{mal} ~~estretes~~.

Beduvina.- Però aquí no's veu ni la Pepa.

Peatò.- La Pepa ha entrat a cridar los però és possible que els digui que no tinguin presa.

Els mateixos i Sra. Beandra i Fifi

Beandra.- Son aquí Sra. Beduvina!

Fifi.- Carolinita! (sub voic)

Carolinita.- Fifi! (sub voic)

Beduvina.- (Asprament) Aquí estem. Hem vingut a fer una visita, com vós, i res més.

Carolinita.- (A Fifi) Fan fotografies dintre l'habitació.

Fifi.- Els dos sols?

Carolinita.- Ja veus, Fifi, els dos sols! Ens ho ha dit la Pepa. Cosa certa, veritat, peatò?

Peatò.- És pot assegurar on se vulga. No obstant jo no he vist res.

Beduvina.- Ni nosaltres, fill.

Fifi.- Seguim el passeig, manà?

Beandra.- Seguim-lo. (Has vist? No ens han ofert cadira).

Seduvina. - (A què veuen aquestes? Com que tenen ganes de casar la noia)

Fifi. - Anem, mami.

Seandra. - Anem.

Fifi. - Fins més tard, Carolinita. (unig unti)

Carolinita. - Adéu.

Seandra. - Adéu, donya Seduvina. (Unig unti)

Seduvina. - "Bueno!" Adéu. (unig unti)

Als mateixos Milietta radiant de goig amb una fotografia mullada a les mans. Fifi i Seandra torren al unig de l'escena. A poc, Anan.

Milietta. - Oi, quina alegria! (Transició) Vostés aquí?

Peató. - Si, noia. M'espero fa tres hores. (Sec)

Milietta. - Tres hores! Vols dir que fa tres hores?

Seduvina. - Dues hores que estem nosaltres!

Seandra. - I nosaltres potser una hora!

Milietta. - No sé; fa mitja hora només que he viu -

gut jo...

Peató. - És que per a tu passa el temps depressa.

Milieta. - Sempor Aruan! Sempor Aruan (Cridant)

Peató. - No cridist tan fort, dona, que no està sort.

Aruan. - Què tal? Com segueixen?

Fifi. - (Avançant) Ja pensava no veure l'nis.

Aruan. - Però séguin. No hi ha sillons? Milieta,

Pepa, traquin cadires. (Se trauen)

Peató. - Sr. Aruan.

Aruan. - La correspondència? Un certificat?

Peató. - Firmen aquí. (Aruan firma a una llibreta amb estilogràfica. Si dona dues pessetes). Moltes gràcies. Necessiten alguna cosa?

Aruan. - No, gràcies. Milieta, poseu-li un guas de muscatell al Peató. (Es reuneix amb les dames que l'observen amb la boca oberta. Milieta serveix el muscatell).
Quina honor la d'aquestes visites.

Carolineta. - Heu vingut per saludar nos.

Leduvina. - Com que s'ha dit que estaven dolent.

Aruan. - Ha circulat aqueixa notícia? Ja po-

deu veure com estic de trempat.

Peató. - Quin vinet més marejador.

Fifi. - Me sembla que esten més gras, més fort.

Arman. - Una mica, Fifi. Me trobo be.

Peató. - Ah, gràcies de tot, Sr. Arman.

Arman. - De res, home.

Peató. - Adéu a tots. (muntis)

Tots. - Adéu. (Milista entra dins la casa.)

Arman. - Què me diu Carolinita? Ja havem terminat els ramells per a la Verge?

Carolinita. - Me trobo molt honrada interessant-us per les meves feines. Si; estan ja elles-tes. Sols espero que us dignen visitar-me per veure'ls i judicar.

Arman. - Vos promet una visita, aquesta setmana, per els ramells i per ve'os.

Beandra. - Suposo que no oblidareu la nostra, la vostra casa. Fifi està brodant un "salto de cama" que és una maravella. Ja veureu "un salto" ben fet.

Fifi. - Com a cosa fina si que ho és. Tinc per

ensenyar. vos un joc de taula preciós
que també us agradarà.

Beandrat fixo si que és un joc, això.
Carolinita.- Jo, senyors Arnau, per donar. vos una
sorpresa i una alegria he adqui-
rit a Barcelona un gramofon i
perque copsen tota la seva bellesa
i riquesa de veus l'heu portat
aquí i vos el regalem. (S'alça Be-
devina i fa mig muntis).

Arnau.- Però on el teniu?

Bedevina.- Aquí; l'heu amagat entre un gera-
ni i una maria-lluïsa. (muntis)

Arnau.- Un regal! Si no mereixo---

Carolinita.- Vos ^{us} mereixen això i més.

Bedevina.- Ja és aquí. (Sobre un tripode de me-
tall va un gramofon amb la seva
botzina pintada d'un roig encès). Ja
veuen si ~~xilla~~ fa veïdo.

Arnau.- Senyora! (Compasivament)

Bedevina.- És un moment.

Carolinita.- Poseu aquella cançó de "Ave Marij"!

Arnau.- Deixeu. No us molesten.

Carolinita. - Jo ho arreglaré. (S'alça, posa una placa i dona corda.)

Fifi. - Què us sembla senyor Arnan?

Arnan. - Paciència!

Fifi. - Però ens obriran el cap!

Leandra. - A mi no me l'obri ninguna senyora ridícula, que pensa posar-me en evidència! (S'aixera)

Arnan. - Senyora Leandra, per Déu!

Leandra. - Ni per el diable.

Carolinita. - Ja va. (Comença a cantar el gramofon. Ràpida, s'alça donya Leandra a parar-lo. Fifi li estira el braç per evitar-ho. Gits, desori.)

Arnan. - Senyores, què fan? Deixin que canti. Potser valga més que canti.

Leandra. - Quina desatenció! Quina flema!

Beduvina. - Quina ven més moca! Com xilla!
crida!

Arnan. - Prou, Carolinita, prou.

Carolinita. - El paro?

Arnan. - Si, si. (Carolinita para el gramofon)
bixi. I ara seiem tots. Com bons amics.

Beduina.- És un gramofon... estupendo!

Carolineta.- Oh, és molt bo. Per això us el regalo,
sempre Aman.

Aman.- Moltes gràcies. I ara que tots som sen-
tats i la tranquil·litat ha retornat una
mica després de la sorpresa haig de
manifestar a les meves amigues que
he decidit marxar aviat del poble.

Beduina.- Marxen aviat?

Seandra.- Què diu ara?

Aman.- Si; me trobo millor, ja. Més fort.

Fifi.- És veritat, però esteu pàl·lid encara

Carolineta.- I el color dels vostres llavis no són
tan rojos com devrien ser.

Fifi.- És prompte!

Carolineta.- Total dos mesos!

Seandra.- Devrien estar un any complet.

Beduina.- Vos us avorriu aquí. El poble és
més sa. Viviu al camp i el camp no
us prova. Vinguin al poble desseguida
amb el gramofon.

Aman.- Si no m'avorreixo. Ho és molt dis-

tret. I quan me causo de cuidar les plan-
tes i d'endregar el jardí, - miren l'esca-
la i les tissores per retallar l'eura i els
xiprers - o be llixo o be faig fotogra-
fies. Aquesta tarda mateix he foto-
grafiat la Milietta i eren a la cambra
quan havien vingut. Ara veuen. Mi-
lietta! (Cridant.)

La senyora Pepa i els mateixos

La Pepa. - Cridaven senyor Aman?

Aman. - La Milietta. Que porti la fotografia.

La Pepa. - Vaig. (Entra a la casa i retorna quan ho
indique el diàleg.)

Aman. - No té res de particular.

Fifi. - Sent de vos ja serà bon feta.

Aman. - Bah! Els ofereixo les meves habilitats.

Després farem un grup amb Carolinita
i Fifi.

Fifi. - Un grup? no; no es causi.

Carolinita. - Un altre dia; quan vindreu a casa.

Seandra.- Ja tomarem nosaltres demà o passat de
 maí. Jo tindria molt de gust de conservar
 una bona memòria de vos, se-
 nyor Arnan.

Beduina.- I nosaltres, senyor Arnan, ja podem com-
 pendre.

La Pepa.- Aquí està (Entrega el retrat i marxa.)

Arnan.- Bonim. Vegeu què tal. La màquina
 és bona de veres. Falten les mans que
 encara són torpes.

Fi-fi - (Mirant el retrat) I volen dir que
 amb este objectiu s'accontenten? (Passa
 el retrat a Carolinita.)

Carolinita.- Si la tenim per passar l'estona no està
 mal; fins les de segona ma aprofiten.
 Però per tenir-la per a tota la vida, la
 veritat, en podrien conseguir una al-
 tra de millor.

Arnan.- (Replegant el retrat i les ironies.) Però què
 diu? La Milietta és molt howrada
 i jo soc un cavaller!

Seandra.- (Molestada) Què declareu, sant home

Les paraules de les noies van per la
maquineta!

Arnan. - Senyora! Les meves paraules no poden
molestar a ningú. (S'alça.)

Els mateixos i Mestre, Jutge, Metge i Propietari

Mestre. - "Se le saluda", senyor Arnan. (Tots s'alcen.)

Arnan. - Ben vinguts, senyors. Sra. Pepa, cadires!

Metge. - No es molestin.

Propietari. - Nosaltres som de casa. (Milietta i Pepa tra-
uen cadires i es retiren tot sequit.)

Jutge. - (Seient com tots) Vós platicant amb les
dames, com sempre.

Mestre. - La joventut busca la joventut. És llei de vida.

Jutge. - Vós acabareu per casar vos en aquesta vila.

Arnan. - Voleu dir?

Jutge. - Si; trien. Carolinita, Fifi, Margarida, Mi-
lieta, donya Seduina vidua de Cabot...

Mestre. - Bons massets, oi? I donya ~~Beandra~~ ^{Beandra}.

Beandra. - Jo soc casada.

Mestre.- Però tenir el marit a l'Amèrica.

Beandra.- Hy! (Suspira i queden conversant.)

Arman.- Doctor, me troben bon aspecte?

Metge.- Teniu força salut.

Jutge.- Us falta una companyera, de segur.

Arman.- Són brometes que podria seguir fàcilment. Però la nova formalitat..., el tenir ací present dues senyorettes agraciades, simpàtiques...

Propietari.- Trien. Les dues són per casar. Jo us asseguro que no us dinen que no.

Mestre.- Així, així. Ja que la mania no es pot casar novament casem la filla i els nris que ens consideren.

Jutge.- Ben pensat, magister. Us decidim per Fifi o per... Carolinita?

Fifi.- Així no està be. Apretar els estrebs d' eixa manera, no està be.

Beandra.- Si almenys fes lluna la declaració d' amor fóra més poètica.

Beduvina.- I què té de veure la lluna?

Carolinita.- Calma! Deixen-li pensar!

Arnan. - Les joves estan en la raó. Me permeten tres dies de temps per a pensar-ho?

Westre. - Tres dies de temps, donya Beandra. Tres dies de temps i... a decidir-se.

Arnan. - Pux ja està. (D'ací tres dies Déu sap on seré.) Giren la conversa.

Propietari. - I aquest gramofon?

Arnan. - Un formós regal de Carolinita.

Propietari. - Pux us decidiren per ella.

Westre. ^{F. P.} - Quedarem en fer una altra conversa.

Propietari. - Es cert. Senyor Arnan, dec avisar-vos d'un secret.

Arnan. - Alu secret? Vinqui. A aquestes persones en seran testimoni. Vinqui el secret.

Propietari. - El poble tot, satisfet, content, houradissim de tenir-vos en ell ha pensat palesar-vos els afectes i avui, com que és diumenge, rebren la visita de la Banda Municipal per fer-vos una "serenata d'honor". Què tal?

Arnan. - Molt agrait. Pepa! Milietta! (Gridant. Estan la cartera i ven si porta dirés)

La Pepa.- Què mana el senyor?

Arnan.- Parintaula i posin totes les pastes que hi ha a casa i totes les botelles. Venen els músics a fer-me... un honor, no cal dir més. Escolti, (a jutge) podrien parar la taula aci fora, baix l'emparnat, no?

Jutge.- Si, home; on vulgan.

Mestre.- Aquí fora, si. A la fresca potser mengem una mica més.

Arnan.- Quix aci, Pepa.

La Pepa.- Està bé. (Tot seguint prepareu el conuit.)

Jutge.- Quina esplendidesa!

Propietari.- Visca el Sr. Arnan!

Mestre.- Visca ^{el} home i que en coneix de veint

Fifi.- Sou molt galant. Teniu les coses amantades, sempre.

Arnan.- Gràcies, Fifi.

Jutge.- (A Propietari.) (Avui emborratzen el Sr. Arnan i el casem vulga o no vulga.)

Propietari.- (Però amb qui, amb Fifi?)

Jutge.- (O amb Carolinita, és igual. La qüestió és divertir-nos i passar l'estona.)

els matixos, Director de la Banda, Músics,
Paquito, Peret i gent del poble.

Director.- A la una, a les dues i a les tres. Pom!

(Entra el Director tocant el bombardino i dirigeix a cabotades; camina d'esquena, cara als Músics que no són més que una dotzena vestint pantaló negre, guerrer blanca i gorra galonejada. Es col·loquen prop de la tapia, cara al públic i sora la taula. El que toquen es un pasdoble flamenco.)

Mestre.- Bravo! Visca la Música! (S'alcen tots i retiren les cadires. El gramofon continua al mig de l'escena.) A valsar, donya Beandra.

(Donya Beandra valsa amb el Mestre, el Metge amb donya Beduvina, el Propietari amb Carolinita. El jutge vol valsar amb Fifi però ésta se escapa i es posa al costat del Sr. Aman. El jutge porta el compàs amb el bastó ^{de sacaba} la ninyia).

Fifi.- Senyor Aman si volguessen valsar

aquesta marxa...

Arnan.- No sé valsar.

Fifi.- Me desprecien, senyor Arnan?

Arnan.- No, Fifi. No he valsat mai.

Fifi.- No valsareu amb Carolinita?

Arnan.- Estigau tranquil·la, Fifi. No valsaré amb ella.

Fifi.- I si que la retratareu?

Arnan.- No, tampoc. Tranquil·litzeu-vos, Fifi.

Fifi.- Quin pes me lleven de sobre, Sr. Arnan.

Arnan.- Per què?

Fifi.- Perquè he somniat que l'estimaven.

Arnan.- Això tampoc. I si algun dia me s'ocorre què casar-me a Vilabella us demanaria consell.

Fifi.- Aqueixes paraules, senyor Arnan, me retornen l'esperit. (Si preu la mail'asolta).
(~~La música acaba de tocar~~)

Director.- (Avançant cap al prosceni, amb la gorra a la mà. Al Sr. Arnan.) Il·lustre senyor.

Mestre.- Silenci, silenci.

Director.- Hem tingut el bon pensament de mani-

festar. us la nostra gratitud tocant. us una serenata, manifestant. us, il·lustre sempre, per avançat, que manifestem el que no som, és a dir, que no més som uns aficionats que manifestem el nostre gust a l'art musical...

Mestre. - No està mal!

Director. - (Que ja no sap el que es diu, com abans.)

Manifestant. us que amb motiu de l'estrena de les gorres noves... "Bueno", puix que visca el Sr. Arnan!

Músics. - Visca!

Arnan. - Gràcies de tot. Quan vulguen poden ~~menjar~~ menjar. ~~de~~ unes pastetes.

Músics. - Visca el Sr. Arnan!

Arnan. - (A tots els presents) I vostés, igualment. Senyor Director, prengau com a memòria. (Si dona un billet.)

Director. - Gràcies, gràcies; molt reconeguts a tanta finesa, a tanta pesseta, dic a tanta deferència, a... Visca el Sr. Arnan!

Perot. - Escolte, sempre, que nosaltres som

borts que no eus convidada?

Arnan. - Jo convidado a tots, cavallers.

Peret. - És que aquí tots no són cavallers. (Ac
ca balancejant-se com embriag.)

Arnan. - Per a mi, tots.

Peret. - Per a mi, no.

Jutge. - Escolta, Peret. Així ja és faltar. El
sempre Arnan és un cavaller, un
perfecte cavaller.

Propietari. - Al menys ho sembla.

Peret. - Així és; ho sembla. Fa una hora era
per ella dins amb la Milicita. (Escandol)

Arnan. - Què volen dir llengua de b' bora?

Metge. - (Determinant l'Arnan.) No us sospiquen.
És un xafarder així Peret. (Protestes en
la gent del poble.)

Carolinita. - Marxem, mamá. Així acabarà a garrota
des.

Beduvina. - Espera, dona. Ha comença.

(S'han format grups. Arnan amb els
homes; les senyores amb el Director;
Peret i Paquito amb la gent del poble
que preu actituds provocatives. Milic
ta amb la Pepa a la porta de casa. Els

músics mengen i beneu fins que entra
la Sra. Antònia. Les converses són ben
animades en cada grup.)

Arman. - Jo necessito que expliqui eixes paraules.

Jutge. - Està bequidit, no en feu de cas.

Arman. - Paquito és el culpable de tot. Ell és el
que empeny els amics.

Jutge. - Calma, tranquilitat. Sempre, jo soc o
no soc el jutge? Calma! (Segueixen parlant)

Beandra. - Jo vaig veure com se besaven en la fonda.

Beduvina. - I jo he estat aquí mentre ells feien...
fotografies!

Beandra. - El món està perdut.

Beduvina. - Els homes són els homes. En tenir oca-
sió fan la festa. Després marxen i te
quedes, vés!

Beandra. - Què desgraciades som les dones.

Beduvina. - Ja ho pot dir. I cuidado, que nosaltres
tenim filles. Criem flors per als salta jardins.

Beandra. - A Fifi no li passaria. Com llegeix no
vel. les està enterada de tot. (Segueixen parlant)

Arman. - La meua honorabilitat ho impedeix.

Jutge.- El mal no és per vós. És ella la desgraciada, la pobre Miliceta. Aquí la tenim, desgraciada per tota la vida.

Arnan.- No hi cap ni la desgràcia ni la commiseració. Al malparlat se li arranca la llengua!

Peret.- Sixó... poc a poc!

Jutge.- Silenci!

Una ven.- Fora del poble el foraster!

Vens.- Fora! Fora!

Mestre.- Calma! Calma!

Peret.- Aquí han abusat de la Miliceta!

Arnan.- Canalla! (Seu a l'escenari i li aventa bofetada. Peret trau un ganivet.) Canalla!

Beandra.- Si, el cor! Si, que caic! (Can desmaiada en braços del Mestre qui li fa vent amb el barret.)

Fifi.- Mamá! (Han deixat a Peret en mig l'escenari, mig borratxo com està, al'han el detenen Propietari i Director i el gramofon ha rodat per terra.)

Peret. - Ix, valent, aquí.

Arnan. - Canalla!

Carolinita. - Si, el meu gramòfon!

Futge. - Peret, no te perques, home.

Peret. - Per què aluss de la noia!

Milietta. - Mentida!

Arnan. - És ella qui parla la veritat.

Els mateixos i la Sra. Antonia

Antonia. - Milietta, filla meua! (Molt sofocada.)

Milietta. - Mare! (Alvança a l'encontre i s'abraça.)

Antonia. - Senyor Arnan! (amb dignitat.) Vaig creure que vós eren un home decent; puc creure ho encara?

Arnan. - Si, senyora Antonia!

Antonia. - Us creec. No obstant la meua filla és ja una desgraciada per sempre més, en la llengua del poble. El peató va dient per els carrers que aquí ha estat sacrificada l'honra de la meua filla!
(plora.)

Jutge. - (A l'Arman.) No parlen, home; deixen desfogar-se una mare.

Arman. - Aparteu-vos! Tinc el deure de parlar i parlaré. He vingut al vostre poble buscant la pau, la salut que em manquen. No més vingut m'he trobat embolicat amb una xarxa de murmures. Sembla que tot el poble s'ha pronunciat ~~se~~ contra men. Què he fet jo? Que pugui parlar, que parli. Digau un malpensament meu, una ^{mala} mirada, una ^{mala} acció, una ^{mala} paraula. Parlen! (pausa) Que us proposeu, doncs?

Una veu. - Que marxí!

Arman. - Que marxí? Ho tindren. Marxaré demà, avui, ara mateixa. Ja us poden retirar tots. Ho sento per el vostre poble, per la Milietta, que havien descualificada injustament. Per ella, per la seva família. Anen i que Déu us perdone el mal que havien causat a aquesta noia qui plora sense consol.

Paquito.- Aquí, Sr. Arnan, s'ha sacrificat una
hora...

Arnan.- Mentiu!

Paquito.- Serà ~~una~~ mentida si volen, però hi
ha una noia del nostre poble la fama
de la qual està en entredit i els fa-
drius de Vilabella volen de vos i es-
perem de vos una reparació integral.

Arnan.- Què volen dir?

Paquito.- Vos ja sabeu el què és una reparació
integral.

Jutge.- El que demanen els fadrius és que
us caseu amb la Milieta.

Arnan.- Això és una pretenció fora de lloc.
Casar-me! Què m'obliga? Un casa-
ment a la força! I qui'm negarà que
això és un atropell monstruós?

Jutge.- Tant com atropell... no ho és, senyor Ar-
nan. Podrien voler la Milieta, la Sra.
Antònia i... vos. En aquest cas tot esta-
ria bé, senyor Arnan.

Peret.- Què es casin i... en pau.

Arnan.- I qui sou per demanar tal cosa?

Peret.- Jo... soc la veu del poble!

Arnan.- On m'he ficat, Senyor! (Es queda pensatiu)

Antònia.- Per l'amor de Deu, senyor Arnan! Penseu el que diran de la meua filla si vos no accediu a la voluntat del poble!

Arnan.- Comprengau...

Antònia.- Ho comprene tot, tot, fins la desgràcia que ha vingut a casa meua. Vos marxa-
reu net de tota culpa però ella serà
~~apart~~ desgraciada per sempre. (plora.)

Futge.- Senyor Arnan, faci el favor.

(Fan un grup l'Arnan, Futge, Mestre, Metge, Propietari i Director i parlen baix tractan de convèncer l'Arnan.)

Fifi.- No m'esperava tanta sorpresa.

Carolinita.- La veritat és que no m'explico eixa precipitació en casar-los.

Beandra.- Noies, callen. No hi ha mal que per be no vingui.

Paquito.- (Als amics.) Si, home, si; o se casa amb ella o el fem a trossos. No's pot jugar

així com així amb l'honra d'una jove del nostre poble. Nosaltres, el poble, debem fer justícia. El qui la faci que la pagui.

Jutge.- Sempors, ja està resolt! (alcant la ven.)

Mestre.- Amb paciència tot s'alcansa.

Jutge.- Aquí no hi ha més que una tremenda murmuració, però el Sr. Arrau és un cavaller i està disposat a casar-se, no per reparar cap falta que no ha comés sino per tomar la tranquililitat a la Milieta.

Veu.- Be, be!

Jutge.- Milieta! Te vols casar amb el sempor?

Milieta.- No! (recament.)

Antonia.- Filla meua! (suplicant.)

Milieta.- No'm vull casar perquè aquest sempor no deu sacrificar^m la seva voluntat, ni la seva felicitat.

Arrau.- No, no, Milieta. Accedeix, que penso ser feliç amb tu. Soc lliure, ric i desitjós de tindre't per companya. (la pren de les mans.)

Milieta. - Per la força, no, sempre Arnau (Suplica)

Arnau. - Per el nostre afecte. (a la orel·la) Te vull

Milieta.

Milieta. - No us sacrificuen? (amorosida.)

Arnau. - No; paraula d'home. (A Fifi) Als ha-
via promès, Fifi, demanar-vos consell
Què'm diu d'aquest casament?

Fifi. - Jo no entenc d'aqueixes coses. Anem,
mamà. (S'en va amb donya Beandra.)

Carolinita. - M'hi jo. Anem, mamà.

Seduvina. - Prengam el gramòfon. El farem
apanyar i per a un altre serà.
(Marxen amb motres de fàstic)

Paquito. - Ara, si compleix el que diu, no hi
haurà mal. A casa, Peret.

Peret. - Anem a fer una copa.

(Marxen Paquito i Peret i el poble va
desfilant poc a poc fins que cau el teló.)

Mestre. - "Bueno". Jo seré el padri, Sr. Arnau.

Jutge. - Se'l felicita, jocs, que ben trempada la
terru.

Propietari. - Heu trobat la salut i la muller. No us

podem queixar de Vilabella.

Metge. - Els pobles tenen aquestes coses, Sr. Arnan.
 Quan no us ho pensen surt de trescantó
 un eurenou que va a desllorigar. vos
 i resulta que és la felicitat.

Arnan. - La pan dels pobles! Cóm he viscut equi-
 vocat. La pan dels pobles!

Milieta. - Ja us ho deia, jo. En aquest poble no
 trobareu la pan que busquen.

Arnan. - Però ~~te~~ he trobat, Milieta, i me porta-
 rás amb la boursesa del teu cor la
 pan i la felicitat que in mancaven.

Mestre. - Sequeixca, sequeixca la festa!

Director. - ~~Sequeixca!~~
 (als músics prepareu els instru-
 ments. Milieta pren amb la seva mà
 dreta a l'Arnan i amb l'esquerra la
 Sra. Antònia. Baixen al prosceni els tres
 pintets. Quadro.)

Milieta. - (Amb viva emoció) Mare! Arnan! Sigau
 vosaltres tan felices com felica he de
 ser jo amb la vostra companyia.